

ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ

ΑΝΤΩΝΗΣ ΣΟΥΣΑΜΟΓΛΟΥ

Συνέντευξη στον Κοσμά Βίδο

Βιέννη, Απρίλιος του 1935. Η Μανόν Γκρόπιους, κόρη του γερμανού αρχιτέκτονα Βάλτερ Γκρόπιους και της συνθέτριας Άλμα Μάλερ, πεθαίνει από πολιομειλίτιδα σε ηλικία 18 ετών. Στενός φίλος της οικογένειας ο συνθέτης Άλμπαν Μπεργκ αφιερώνει στη νεκρή – «στη μνήμη ενός αγγέλου», όπως ο ίδιος γράφει – το Κοντσέρτο για βιολί και ορχήστρα που του είχε παραγγείλει ο βιολονίστας Λούις Κράοιερ. Έργο τολμηρό, πρωτοποριακό, δύσκολο για τους ερμηνευτές και για το κοινό αλλά και βαθιά συναισθηματικό, το ιδιότυπο αυτό ρέκβιεμ θα ακουστεί τώρα στη Θεσσαλονίκη, στις 6 Απριλίου, σε συναυλία της Κρατικής Ορχήστρας Θεσσαλονίκης. Η βραδιά είναι αφιερωμένη σε δύο μουσικούς του συνόλου που έφυγαν πρόσφατα και πρόσφα από τη ζωή, τον Βίκτορα Δάββαρ και τον Γιούρα Κανθουλίδη.

Σολίστ στο βιολί ο εξάρχων της ορχήστρας Αντώνης Σουσαμόγλου, ξαναβρίσκει με συγκίνηση το αριστούργημα του Μπεργκ που έχει ερμηνεύσει και παλαιότερα με την Κρατική Ορχήστρα Αθηνών, με την Ορχήστρα των Χρωμάτων και με την ΚΟΘ, κάνοντας λόγο για «μια σύνθεση που συγκρατεί δύο πράγματα. Το πρώτο είναι η επαναστατική δωδεκάφωνη τεχνική εκείνης της εποχής την οποία είχε εισαγάγει ο Αρνολντ Σένμπεργκ, ο δάσκαλος του Μπεργκ. Και το άλλο είναι ένας πολύ πλούσιος συναισθηματικός κόσμος, ο οποίος πραγματεύεται τη ζωή και τον θάνατο. Μέσα σε αυτόν τον κόσμο ο συνθέτης χρησιμοποιεί εργαλεία που έχουν να κάνουν με τη μνήμη, τη μνήμη της τονικότητας, για να μιλήσουμε λίγο πιο τεχνικά, αλλά και με τη μνήμη της δικής του ζωής από τα παιδικά του χρόνια. Ενοωματιώνοντας μάλιστα αριστοτεχνικά στη μουσική το χορικό "Es ist genug" του Μπαχ, που σημαίνει "αρκετά", "φτάνει". Πρόκειται για μια επίκληση προς τον Θεό όπου ο άνθρωπος του λέει: "Κύριε, έφτασα ως εδώ, αρκετά, μπορείς τώρα να πάρεις τη ζωή μου"».

Τελικά είναι ένα ρέκβιεμ για τον πρόωγο και άδικο θάνατο της Μανόν Γκρόπιους ή για τον ίδιο (μια και ανατρέχει στις αναμνήσεις του) τον συνθέτη;

«Είναι, βεβαίως, αφιερωμένο στη Μανόν Γκρόπιους. Θα έλεγα όπως πως περισσότερο είναι ένα ρέκβιεμ για τη δική του ζωή. Ένα βαθιά συναισθηματικό έργο με πολλές αναφορές στη δική του ζωή, αλλά και ένα από τα πιο συναισθηματικά έργα της μουσικής δημιουργίας του 20ού αιώνα, ένα έργο μοναδικό».

Τι είναι αυτό που το κάνει τόσο μοναδικό;

«Το πάντρεμα αυτών των δύο φαινομενικά διαφορετικών κόσμων, της τονικότητας και του δεκαφώνου. Που λειτουργούν με τρόπο... σαν ο συνθέτης να παίζει με το φως και τη σκιά. Υπογραμμίζοντας έντονα την τρυφερότητα, την αθωότητα της νεότητας αλλά και την απόγνωση του θανάτου. Και την αποδοχή του τέλους».

Συχνά όταν αναφερόμαστε σε μια θεατρική ερμηνεία, μιλάμε για την ταύτιση ενός ηθοποιού με τον ρόλο. Ο μουσικός που μελετάει και ερμηνεύει ένα έργο όπως αυτό, πόσο βαθιά επηρεάζεται;

«Δεν μπορώ να πω πως επηρεάζει την καθημερινότητά μου, όμως νιώθω μια συναισθηματική φόρτιση όταν το μελε-

Στη μνήμη ενός αγγέλου

Ο καταξιωμένος βιολονίστας μιλάει για το ελεγειακό Κοντσέρτο για βιολί και ορχήστρα του Άλμπαν Μπεργκ που θα ερμηνεύσει με την ΚΟΘ

«Νιώθω ότι για το κάθε είδος και την κάθε ιδιότητα επιστρατεύω διαφορετικά χαρακτηριστικά, διαφορετικές δεξιότητες και καλύπτω διαφορετικές ανάγκες μου» τονίζει ο Αντώνης Σουσαμόγλου για τους δύο ρόλους για τους οποίους και του, ως σολίστα και τραγουδοποιού

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ: YANNIS GUTMANN

Δεν είναι ένα έργο που περνάει ανάλαφρα. Ακόμα και όταν γίνεται πολύ συναισθηματικό, ακόμα και στη νοσταλγία του, ακόμα και στις τρυφερές του στιγμές, προοικονομεί αυτό που θα έλθει σε λίγο. Το οποίο είναι ο θάνατος

τάω και το ερμηνεύω. Η οποία φόρτιση έχει να κάνει με το γεγονός ότι προσπαθώ μέσα μου να ενώσω τις τελείες στην ερμηνεία του έργου, το οποίο γράφτηκε στον απόκοο μιας πολύ δεξιοτεχνικής εποχής για το βιολί. Η δεκαετία του '30 είναι μια κομβική δεκαετία, με την έννοια ότι τότε τοποθετείται η μεταβίβαση από τα πολύ δεξιοτεχνικά κομμάτια στη ρωσική τεχνική που τότε θεωρούνταν η τελευταία λέξη της αισθητικής και της ερμηνείας. Ενώ το βιολί ως όργανο προέρχεται από έναν ρομαντικό κόσμο, αυτό το κοντσέρτο για βιολί γράφεται σε ένα ακαρτογράφιο ακόμη ιδιωματικό. Και αυτό με συνεπαίρνει, με σπρώχνει να αναζητήσω όλα τα ψήγματα ρομαντισμού που υπάρχουν μέσα στο έργο. Ένα έργο συνδεδεμένο με τον Κράοιερ που το είχε παραγγείλει και που πέρασαν χρόνια μέχρι να μπει στο ρεπερτόριο. Οπότε δεν έχουμε πλούσια παραδείγματα άλλων ερμηνειών».

Είναι δύσκολο τεχνικά;

«Είναι πολύ δύσκολο τεχνικά και πολύ δύσκολο μουσικά. Εδώ δεν μπορείς κανείς να επαναπαυθεί σε καμία από τις τεχνικές μεθόδους του. Όλο το υλικό είναι καινούργιο, με την έννοια ότι είναι δωδεκάφωνο και οι σχέσεις των φθόγγων, τα τεχνικά περάσματα, δεν έχουν κάποια αναφορά σε κάτι. Η πληροφορία των νωτών είναι περιπλοκή και λίγο σαν σπαζοκεφαλιά αν το έργο δεν έχει "καθίσει" καλά μέσα σου, αν δηλαδή δεν έχει αφομοωθεί. Ταυτόχρονα είναι πολύ δύσκολο μουσικά επειδή απαιτεί βάθος ήχου και ερμηνείας. Δεν είναι ένα έργο που περνάει ανάλαφρα. Ακόμα και όταν γίνεται πολύ συναισθηματικό, ακόμα και στη νοσταλγία του, ακόμα και στις τρυφερές του στιγμές, προοικονομεί αυτό που θα έλθει σε λίγο. Το οποίο είναι ο θάνατος».

Δεν παίζετε μόνο κλασική μουσική, γράφετε και τραγούδια. Πρόσφατα κυκλοφόρησε ο νέος δίσκος σας με τον τίτλο «Πρόσωπα φωτισμένα από λάμπες». Ο ρόλος του τραγουδοποιού και ο ρόλος του σολίστα είναι για εσάς ξεχωριστοί ή με έναν τρόπο ταυτίζονται;

«Είναι πολύ διαφορετικοί ρόλοι. Δεν είμαι από εκείνους που πιστεύουν ότι η μουσική είναι μία. Η μουσική είναι... χιλιάδες, είναι ανεξάντλητη. Τα κόνω και τα δύο με την ίδια αγάπη και σοβαρότητα. Αλλά νιώθω ότι για το κάθε είδος και την κάθε ιδιότητα επιστρατεύω διαφορετικά χαρακτηριστικά, διαφορετικές δεξιότητες και καλύπτω διαφορετικές ανάγκες μου. Και όσο και αν στο μυαλό των περισσότερων η κλασική μουσική είναι πιο εσωστρεφής και το τραγούδι πιο εξωστρεφές και πιο επικοινωνιακό, στη δική μου περίπτωση συμβαίνει μάλλον το ανάποδο: η κλασική μουσική είναι η πιο εξωστρεφής ενώ το τραγούδι είναι η πιο εσωστρεφής διαδικασία. Γιατί είναι άλλο το είδος της κατάθεσης όταν φτιάχνεις το δικό σου τραγούδι. Νιώθω πάντως ότι μέσα από αυτούς τους δύο κόσμους βρίσκω την ισορροπία. Βρίσκω τον τρόπο να εκφράσω πράγματα τα οποία δεν θα μπορούσα να εκφράσω μόνο με τον έναν τρόπο».

Το πρόγραμμα της συναυλίας συμπληρώνει η «Γοργόνα» του Αλεξάντερ Φον Τσεμλίνσκι (έργο εμπνευσμένο από τη νεανική αγάπη του συνθέτη για την Άλμα Μάλερ) σε πρώτη εκτέλεση από την ΚΟΘ. Στο πιάνο ο LeoMcFall που είναι και ο αρχιμουσικός της βραδιάς.